

at se, at medens i en By som Hamborg Procenttallet af dem, der efter borgerligt Ægteskab søgte kirkelig Velsignelse, i Aaret 1871 var 93, og i Aaret 1874, altsaa Aaret før den tyfste Rigslov af 6te Februar 1875, 89, faldt det i 1876 til 65 pCt. I Berlin, hvor det borgerlige Ægteskab var blevet indført allerede i Begyndelsen af 1875, medens det for det tyfste Riges Vedkommende først blev gældende fra 1ste Januar 1876, ifølge den før nævnte Rigslov, var Forholdet dette, at Antallet af dem, der søgte kirkelig Indvielse af det borgerlige Ægteskab, sank til 25 pCt. Det var Følgen af den ny Lovs Indførelse. Nu har Forholdet forandret sig saaledes, at der for 96 pCt. af de borgerlige Ægteskaber i hele Tyskland søges Kirkens Bekræftelse. Det viser altsaa, at man efterhaanden er gaaet ind i den gamle Gænge har ønsket den kirkelige Bekræftelse paa Ægteskabet. Nu kan man drage forskellige Slutninger heraf. Man kan saaledes sige, at der ikke er nogen Fare for Kirken ved Indførelsen af det borgerlige Ægteskab. Kirken beholder sin Magt over Individierne alligevel. Jeg tror, at man fra de kirkeligsinde Side i og for sig heller ikke har nogen Frygt for, at Kirken skal tabe sin Magt. Men hvad man ogsaa kan slutte heraf er, at man for de 96 pCt. af de ægteskabsgørende Individier i Befolkningen har skabt en dobbelt Foranstaltning, som i hvert Fald af mange af dem anses for ganske overflødig, og for ikke saa vil forvirre Begreberne om, hvad der egentlig er det ægteskabsstiftende, om det er den borgerlige Retshandling eller den kirkelige Indvielse. Noget Fordel er der saaledes ikke opnaaet derved. Et andet Forhold, som har været en Følge af Indførelsen af borgerligt Ægteskab i Tyskland, er Antallet af Skilsmisser. Det viser sig her, at efter Indførelsen af det borgerlige Ægteskab stiger Antallet af Skilsmisser i overordentlig Grad. I det egentlige Preussen var Antallet i 1874 3,700, i 1875 stiger det til 5,216, det er altsaa en Stigning med 1,500. Derefter stiger det i de følgende Aar 1876—77—78 henholdsvis med 400, 200 og 400. Det er altsaa en overraskende Stigning i Antallet af Skilsmisser, som Indførelsen af det borgerlige Ægteskab, i alt Fald umiddelbart efter dets Indførelse, har givet Anledning til. Nu vil man sige, at man netop kan have indhøstet den Erfaring af de tyfste Forhold, at man ikke har ønsket at komme af med det tvungne borgerlige Ægteskab. Det viste sig ved Forhandlingen af den store Civillovbog, at der ikke var Stemning for at gaa tilbage til den kirkelige Vielse. Det mener jeg dog ikke betyder noget, thi naar man har faaet

en Reform, skal der høre ikke saa lidt til at gaa bort fra den igen, og den Omstændighed, at man efterhaanden er kommen tilbage til de gamle Forhold før Loven af 1875, kan jo netop være et Motiv til ikke nu at gøre nogen Forandring. Der er en anden Side af Ordningen i Tyskland, som jeg i denne Forbindelse vil nævne, og det er den, at Loven af 1875 § 82 udtrykkelig siger: „De kirkelige Forpligtelser med Hensyn til Daab og Vielse berøres ikke ved denne Lov“, det vil altsaa sige, at Ordningen af Kirkens Forhold bl. a. til Ægteskabet, er noget, som Staten betragter som sig uvedkommende, det er noget, som er overladt til de kirkelige Myndigheder. Som bekendt har Overkirkeeraadet i Tyskland ogsaa indført en Række Anordninger om de kirkelige Autoriteters Forhold med Hensyn til de kirkelige Vielser.

Naar vi nu med disse Erfaringer fra Tyskland ville se paa vore egne Forhold, ere disse jo langt forskellige fra det Billede, jeg her har antydet. Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne udtalte udtrykkelig ved Indbringelsen af Forslaget, at her skulde ikke rettes noget Slag mod Kirken. Det var jeg jo ogsaa forud overbevist om, det har netop været af Hensyn til Kirken, man har ønsket Indførelsen af det tvungne borgerlige Ægteskab. Den ærede Ordfører udtalte, at det var Hensigten at gøre den kirkelige Vielse indholdsrigere og værdifuldere ved, at den blev fri. Jeg skal nu foreløbig se bort fra, at det forekommer mig i og for sig betæneligt, at Staten vil optræde som Lovgiver paa et Omraade, der hører saa stærkt ind under Kirken som dette, uden at man kan sige, at der fra Kirkens eller Menighedens Side er fremkommet højlydte Krav om en Forandring af de bestaaende Forhold. Men naar det var Hensigten at gøre den kirkelige Vielse indholdsrigere og betydningfuldere, vil det altsaa sige, at der skal komme mere Sandhed i Betydningen af Vielsen. Saa vil jeg dog spørge: kan den Sandhed, man haaber at opnaa, veje op mod det store Antal Ægteskaber, man i alt Fald indtil videre maa være forberedt paa at se indgaaede uden den kirkelige Velsignelse? Thi jeg ser ikke Forholdet saaledes som det ærede Medlem for Odense Amts 8de Valgfreds (H. Holm), at der kun er Betydning i en kirkelig Handling, som gives frivillig, og som modtages frivillig. Det kan jo meget godt være, at et Menneske ikke i Øjeblikket ret er sig bevidst Betydningen af Velsignelsen ved et Ægteskabs kirkelige Stiftelse, men at der senere kan komme det Øjeblik i hans Liv, hvor det gaar op for ham, at den virkelig har haft eller kan faa sin store Betydning.